

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HÜSEYİN RAHİMİ GÜRPINAR

BOŞANMIŞ KADIN

(MUTALLÂKA)

artan kütüphanesi

Hüseyin Rahmi Gürpınar

BOŞANMIŞ KADIN

(MUTALLAKA)

R O M A N

(Tam metin)

Dördüncü baskı

ANKARA CADDESİ No. 82 — İSTANBUL

HÜSEYİN RAHMİ VE ESERLERİ

Hüseyin Rahmi Gürpınar 1864 yılında İstanbul'da doğdu. Babası, Sait Paşa adında bir subaydı. Annesini üç yaşındayken kaybetti. Çocukluğu teyzesinin yanında geçti. Mülkiye Mektebinde (Siyasal Bilgiler Fakültesi) okudu. Kısa bir zaman memurluk yaptı. 1908'den sonra gazetecelik ve romanlarının geliriyle geçindi.

İlk eserini on iki yaşındayken yazdı. İlk yayınlanan yazısı «İstanbul'da bir Frenk» adını taşıyordu ve 1888 yılında Ceride-i Havadis gazetesinde yayınlanmıştı. Ahmet Mithat Efendi ile tanıştıktan sonra ilk büyük romanı «Şık» Tercüman-ı Hakikat gazetesinde terfika edilmeye başlandı. O zaman yirmi iki yaşındaydı.

Ömrünün sonuna kadar yazdığı romanları ve hikâyeleriyle kendini her sınıftan okuyucuya sevdiren Hüseyin Rahmi'nin kişiliğinde pek belirgin noktalar vardır: İstanbul'un konuşma dilini, kenar mahalle kadınlarını büyük bir ustalıkla canlandırır. Bütün romanlarında eşsiz ve dikkatli bir gözleme dayanarak, gerçekçi çığırdı yürümüştür. Bir de mizah unsuru; olayları alaylı bir çerçeve içinde vermek, karakterinin başlıca özelliğidir. Duygudur, Mithat Efendi gibi, o da zaman zaman olayın akışını bir yana bırakarak, felsefe bilgilerini sayfalara aktarmaktan hoşlanır. Yazılarında Ortaoyunu ve Karagöz'ün anlatım tekniğinden de yararlanmıştı. Konularda İstanbul dışına hiç çıkmamıştır. Gürpınar 1944 yılında Heybeliada'daki köşkünde ölmüş, Heybeliada mezarlığına gömülmüştür.

Atlas Kitabevi, büyük romancının 100. doğum yıldönümünde bütün eserlerini seri halinde basarak, Türk milletine sunmaya karar vermiş bulunuyor. Büyük halk romancısının eserlerindeki konular ve kişiler her zaman canlı ve tap-taze kalmıştır. Ancak, aradan geçen uzun yıllar içinde, dil bakımından, bugünkü kuşakların kolayca anlayamayacağı duruma gelmişti. Sayısı elliyi aşan bu romanları seri halinde yeniden yayınlamayı kararlaştırdığımız zaman, bu eserleri, yetkili kalem sahiplerine bugünün diline aktartmayı da öngördük. Bu sadeleştirme işinde «Kendisi sağ olsaydı, bugün nasıl yazardı» düşüncesi, ölçü olarak kullanılmıştır. Mustafa Nihat Özön, Tahir Nejat Gencan, Zahir Güvemli ve Mükerrrem Kâmil Su'dan meydana gelen bir kurul bu işi üzerine almış bulunuyor.

«BOŞANMIŞ KADIN (MUTALLAKA)» ilk defa 1898 yılında yayınlanmıştı. Bu baskısında MUSTAFA NİHAT ÖZÖN eliyle bugünün diline aktarılmıştır.

Türk edebiyatında kendi janrında tek isim olan Hüseyin Rahmi Gürpınar hakkında bugüne kadar pek çok araştırma yapılmış, birçok eser yazılmıştır. Beyazıt Devlet Kütüphanesi Müdürü Muzaffer Gökmen 1966'da bunları bir arada gösteren (Hüseyin Rahmi Gürpınar) adlı 250 sayfalık bir bibliyografya kitabı yayınladı.

Üniversite öğrencileri de Hüseyin Rahmi hakkında tezler hazırlamışlardır. Bizim tespit edebildiğimiz tezler ve hazırlayanlar şunlardır:

1 — Mustafa Gürses 1938 - 1939 mezuniyet tezi, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın hayatı ve eserleri (Lise, Tahlil ve tenkitler), Dünya görüşü, Sanatı, Roman tekniği ve üslubu.

2 — Sudî Baybars 1948. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yarattığı tipler. İçtimai tabakalara göre tasnif. Zihniyetlerine göre tasnif. Mizaçlarına göre tasnif, Milliyetlerine göre tasnif, Cinslerine ve yaşlarına göre tasnif, aralarındaki müşterek noktalar. Hüseyin Rahmi'nin tiplerinin izahı ve tip yaratma vasıtaları: Fizyolojik âmillere göre, Sosyolojik âmillere göre, Psikolojik âmillere göre. Kılık, kıyafet, Düşünüş, Konuşma, Netice, Bibliyografya.

3 — Satı Erişen (Şubat 1954 - 1955). Hüseyin Rahmi'de Aşk: Hüseyin Rahmi'nin edebiyat görüşü. Hayat görüşü, Hüseyin Rahmi'de aşkın yeri, Hüseyin Rahmi'nin aşk görüşü, Evlilik müessesesi, evlilik dışı münasebetler, Hüseyin Rahmi'de aşk unsurları, Şahıslar, Şahısların bir tasnifi. Aşkın safhaları; Aşkın vesileleri, İlk karşılaşma. Yerleri, Şekilleri, İlânı aşk, duygular, Engelleri, Nefis mücadelesi, Buluşmalar, Visalden sonra.

4 — Neriman Gürtunca, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın küçük hikâyeleri: Hikâyelerinde ele aldığı mevzular, Aile meseleleri. Batıl itikatlar, Geçim derdi. Diğer mevzular. Hüseyin Rahmi'nin hikâyelerinde ortaya koyduğu tipler:

Mahalle kadınları, Kocakarılar ve kaynanalar, Hizmetçiler, dadılar; Uşaklar, Çapkın erkekler ve havaî kadınlar, Hocalar ve Şeyhler. Çocuklar ve Hayvanlar, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın tiplerini canlandırma vasıtaları, vücut yapısı, kılık ve kıyafet tasvirleri, Konuşma. Netice.

Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümündeki tezler:

1 — Cavide Güngör: Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yedi eseri hakkında kısa bir tetkik, 1947 - 1948.

2 — Süheylâ Yazıcı: Hüseyin Rahmi'nin Hikâyeciliği, 1951.

3 — Sabahat Özdem: Hüseyin Rahmi'de Züppe ve Softa tipleri, 1953.

4 — Aylâ Pireoğlu: Hüseyin Rahmi'nin romanlarında kadın tipleri, 1963...

BİRKAÇ SÖZ

Birkaç mektuptan meydana gelmiş şu hikâyeciği evlenmemden sonra doğacak kızımın kaynanası olacak hanıma armağan ediyorum.

Belki bu hayali pek ham görenler, şu fikrimi çok uzak bulanlar olur. Onlara verilecek cevabım şudur: «**Kaynana - gelin**» hırıltısı ayrılık vakası gibi bitmez tükenmez dırıltılardandır. Ben bu davayı ta çocukluğumda dinlerdim. Hâlâ işitiyorum. Ömrüm varsa ihtiyarlığımda da kulaklarımın bundan boş kalacağına hiç şüphe etmem. Şimdi mesele benim evlenmemde, sonra doğacak çocuğun kız olmasında mı kaldı? İş bundan ibaretse bu hiç bir şey değil. İşin bu ciheti hayat kanununu ilgilendirir bir iştir. Bütün âlemin her gün evlendiği, bazılarının kız çocukları da olduğu görülüyor. Bu hale şaşmak kimsenin aklına gelmiyor da benim şu hayalime mi şaşılacak?

Bu cevabım doğru görüldüyse şunu da arzedeyim ki, bu romanda üstünlüğü gelin hanıma kazandırdığımdan dolayı kızımın kaynanası bana gücenir, bundan doğan öcünü de kızımdan çıkarmaya kalkışırsa şu hareketiyle kaynanalığını pek yersiz göstermiş, onun için de muharrire büsbütün hak kazandırmış olur.

Hüseyin Rahmi

ÂKİLE HANIMDAN ESKİ KOCASINA MEKTUP

Beyim,

25 Aralık 13...

Birbirimizden ayrılalı tamam bugün altı ay oluyor. Bu ayrılık günlerinde çektiğim acıları kalemle anlatmak lâzım gelse, yaşlılık içinde tam bir ömür geçirenlerin hali benim bu altı ay içinde çektiğim eza ve cefa yanında âdeta saadet gibi kalır. Hele iki ay var ki gece uykuları gözlerime büsbütün haram oluyor. Aylar geçtikçe içimin yanıklığı durmak yerine bütün bütün şiddet buluyor. Bir zamanlar «Ah meleğim, güzelim» diye tapındığın Âkile'ni şimdi görsen bir canlı cenaze zanneder de korkar-sın. Belki de biraz acırsın.

Beyim! emin ol ki sensiz yaşayamayacağım. Bu ayrılık ateşi beni öldürecek. Söyle! Ölürsem bana acırsın değil mi? Ahh, acıyacağını bilsem, benim için bir damla göz yaşı dökene emin olsam öldüğüme gam yemem. Lâkin hiç ummuyorum, pek taş yürekliymişsin. Allah çok kere en katı yürekleri en yumuşak, en güzel vücutlara veriyor.

Vefasız! Beni bıraktığın günü hatırlıyorsun ya. Ah, ömrümün en kara günü olan o uğursuz günü ben hiç unutamıyorum. Biliyorsun ya? Orta odada, kapının önünde büyük bir hiddetle bana «Boş ol» dediğin zaman, ahh! bir kadını bütün sevgisinden olanca hareketinden, saadetinden, olanca emellerinden bir saniye içinde ayıran o müthiş cümle ağzından çıktığı vakit ben oraya düşüp bayılıvermiştim. Beni bir bohça gibi yerimden kaldırıp aşağıya indirmişlerdi. Mail'ciğim emin ol ki o baygınlıktan hâlâ uyanamadım.

Sensiz geçen bütün ömrüm uzun bir baygınlık halinde geçiyor. Bütün günlerim geceye döndü. Çünkü her gece düşümde seni görüyorum. Yüzünü görmekten uzak olduğum günler âlemi parıldatan güneş ile ne kadar günler aydınlık olsa, elbette yine seni gördüğüm geceler kadar gönlüme sefa nuru serpemez.

O günü o baygınlıktan biraz aklımı başıma topladığım zaman bir de etrafıma baktım ki ne göreyim; bütün evin hizmet-

ileri birikmiş harıl harıl eşyalarımı toplayıp bağlıyorlar. İki gözümün yaşı dereler gibi revan olduğu halde:

— Bana merhamet ediniz, hizmeti olsa böyle yarım saatın içinde evden kovulmaz. Ben bu eve düğünle, dernekle geldim. Biraz evvel ben bu evin geliniydim, küçük hanımıydim. Ŗimdi böyle rezaletle beni nasıl dışarı atıyorsunuz? Allah aşkına bana beyimi çağırınız iki lakırdı söyliyeyeceğim, dedim.

Valdeniz hanım Ŗimdiye kadar kendisinde o derecesini göremediğim bir aksi ehre ile karşıma çıkıp sol elini de şöyle muzaffer bir tavırla kalçasına dayayarak:

— Allah Allah!. elin erkeğine «Beyim» demeye utanmıyor musun? Seni bıraktığı dakikadan itibaren senin için el oldu. Daha dün kendisine kürek kürek pay veriyordun. Bugün kıymeti mi arttı? Elin adamına, sana yabancı olan bir erkeğe ne söyleyecekmişim bakayım? Bana söyle, anasına söyle, deyince o güne kadar kaynanama karşı korumaya tahammülümün son derecesinde dikkat ettiğim hürmet hissim, saygı duygum paralanıverdi.

Kadının o sert yüzü altında fıkır fıkır bir sevinç kaynadığını da apaşıkâr görüyordum. Ben de hemen yerimden fırlayıp aynı hakaret vaziyetini alarak:

— Oğlunuz benim için şu saatta bir el adamı olduysa siz de bana şu anda bir el karışmdan başka bir şey değilsiniz. Canım hangi erkekle isterse onunla görüşürüm. Siz ne karışıyorsunuz? dedim.

Bunun üzerine aramızda şöyle bir konuşma başladı:

Annen — Benim evimde öyle şey olmaz. Ben karşımda nikâhsız bir erkekle bir kadını görüştüremem. Bunu iyi dinle, artık benim oğlum senin için yabancı oldu.

Ben — Dört sene bir yastığa baş koyduğum erkek benimle bir anda nasıl yabancı oluyormuş bakayım? Ara yerde bir de tosun gibi evlâdımız var.

Annen — Kız sen boşanmanın hükmüne karşı mı geliyor-sun?

Ben — Hâşâ! Ben sizin oğlunuzdan nasıl bir sözle boş ol-

dumsa yine öyle bir sözle yakınlaşmama şeriatın müsaadesi yok mu?

Annen — Oh, kuzum eski çamlar bardak oldu, sen oğlumun başında bir belâ idin, artık senden kurtulduk, nikâhını, nafakanı istemedен başka bize bir söz söylemeye hakkın yoktur.

— İşte ne söylersen söyle, ben oğluna yine varacağım, yine varacağım.

— Hadi oradan!... Bundan sonra sen onu rüyanda bile göremezsın, senin gibi doğurmuş dokumuş karıyı oğlum ne yap-sın? Ben ona tazedен taze, telli duvaklı, levent gibi, huri gibi bir kız alacağım.

— Doğurmak kabahatse sen oğlunu niçin doğurdun? Bu eve geldiğim zaman benim de başım duvaklıydı. Hem beni nasıl yalvara yakara aldığınızı biliyorsun ya. Sende bu çene var-ken daha benim gibi çok kızların duvağındaki kutsallığı yok edersin. Huri gibi bir kız alacakmış, huri senin gibi ifritle nasıl geçinir? Evlâdımı getirin göreyim, Bedri'm nerede?

— Sanki beni çocukla korkutacak, evlâdını başına çal. Benim oğlumda çocuk çokook. Şunun çocuğunu bulun getirin.

— İnşallah bu sefer kısır bir karıya düşersiniz. Allah sana Bedri'den başka torun yüzü göstermez.

— Allah oğluma ömür versin. Görmediğim torun yüzü olsun...

— Hanım, bu kadar böbürlenme... Ev bark yıkımına sevinmek iyi değildir.

Evet beyim bu kabahatimi itiraf ederim. O günü valdenizle en kenar mahalle karılarına rahmet okutacak işte böyle bir kavga ettik. Aman! Valdenizin o günkü hali hiç gözümün önünden gitmiyor. O sinirli o romatizmalı o sızılı kadın o günü sevincinin çokluğundan kelebek gibi havada uçuyor, sandıklarımı, eşyalarımı büyük sofaya yığmak işinde evdeki hizmetçilere meydan vermiyordu.

Valdeniz aleyhinde bu kadar kötü dil kullandığım için yeniden affınızı dilerim. Bana ettiği kötü muameleleri anlatmaktan dilim ve kalemim utanç duyar. Ne yapayım? Yüreğimde bu

kadar hicranları varken bugün adını saygıyla anmak elimden gelmiyor.

Ben bilirdim ya! O bunağın yerinden kalkmayışı hastalığından değildi. Hep yapmacık, düzenbazlık işiydi. Canı istediği zamanlar tokmak gibi güm güm basarak benden iyi koşardı. Evin içinde üç dört hizmetçi varken bir su istemek için ta üst kattan beni çağırırdı. Su bardağını eline verdiğim zaman hain hain yüzüme bakar, mutlak kinayeli acı bir söz söylerdi. Sık sık derdi ki:

— Ooo maşallah gelinim, bugün yine güzellenmişsin!... Yüzün güzel, parıl parıl yanıyor. Oğluma acımazsan bari kendi canına acı. Bu kadar temizlik iyi değildir. Havalar soğuk, hastalanacaksınız!

Bir gün özenip de yeni bir entari giymeye, başımı bağlamaya haddim yoktu. Hemen o ak gözlerini üzerime devirerek:

— Oğlum kaç a almış onun arşınıni? Kumaşı zarif ama çehreni hiç açmamış. Şimdiki tazelerde renk yok ki! Hırçınıktan et, can bağlamıyorlar ki! Hey gidi günler hey! Vaktiyle biz de tazelik gördük. Allah bana bir güzellik vermişti ki her gören kaşıma, gözüme vurulurdu. Mail'im in kaşı, gözü biraz benim gençliğimi andırır da işte onun için kendisi sevimlidir. Hem biz düzgün nedir, rastık nedir, ömrümüzde böyle şeyler bilmezdik. Şimdiki tazelerin dolapları düzgün şişeleri, pudra kutularıyla dolu... Aynanın önünden çekilmiyorlar. Benim güzelliğim dillerde destan olduğu halde benliğime lânet! bir gün aynanın önüne geçip de kendime karşı gurur getirmedim... Hâlâ beni görenler: «Cami yıkılmışsa mihrabı yerinde duruyor» diyorlar... Haydi kızım gezin! Evin içinde telli bebek gibi dolaş bakalım. Pencerenin önüne otur da kocanı bekle... Zati başka ne işin var?

Derdi. Elime bir kitap alıp okumaya korkardım. Hemen başıma biterdi. Bana her söz söyleyişinde yüzünde dolaşan o acı o alaycı gülümseyişle:

«Yine nedir o? Kitap mı okuyorsun? Bir kere şu odanın haline bak. Hiç kadın odasına benziyor mu? Gören kıraathaneye sanacak. İstanbul'da ne kadar kitap, gazete çıkıyorsa hepsi burada... Bizim zamanımızdaki kızların tezgâhları, çıkırığı var-

dı. Şimdikilerin kütüphanesi, hokkası, kalemi var. Biz bez dokurduk. Siz roman okuyorsunuz... Geçen gece neydi o? Kocanla bir şey iddia ediyordunuz... Bir kelimenin imlâsı için sen şöyle yazılır diyordun. Kocan da hayır böyle yazılır, diyordu. Nihayet iki liralık bir hediyesine bahse giriştiniz. Sonra lûgat mıdır nedir işte o kitabı açıp baktınız, sen haklı çıktın... Kızım işte o gece ben senin fettanlığından korktum. Yazıda bu kadar usta olduktan sonra kocaya neye vardın? Bir kaleme girmeliydin... Ah seni almazdan önce eşim dostum bana söylemişlerdi ya! Hanım, oğluna sakın okur yazar kız alma. Sonra sizin hepinizi parmak üstünde oynatır diye nasihat etmişlerdi. Nasılsa o zaman basiretim bağlandı da onların sözlerini dinleyemedim... Dedikleri oldu ya! Aynı aynına çıktı. Oğluma ne efsun okuyorsun bilmem? Sen bu eve geleli o zavallının dili, ağzı bağlandı...»

Yolunda bin türlü zehirli saçmalıklar söylerdi. Siz bazı akşamlar yemeğe gelmez, gece de biraz geççe dönerdiniz... Öyle geç kaldığınız akşamlar kaynanamın sevincinden yanaklarında güller açılırdı. Geciktiğinizden dolayı bende biraz üzüntü, biraz hüznün belirtisi görse o dişsiz, buruşuk ağzına hiç yaraşmayan kahkahaların binini bir paraya salıvererek:

— Küçük hanım ne oluyorsun? Yine kaşların çatıldı? Kocanın iki saat gecikmesi canını mı sıkıyor? Oğlumu sana Tanrı vakfı diye vermediler ya? Erkektir, canının istediği yerde elbette gezer, yürür, eğlenir. Belki bir güzel kadın görmüştür de canı çekip oraya gitmiştir. Varsın gezsın, zevk etsin. Bir çiçekle yaz edecek değil ya! Dünyada karısının üzerine gül koklamadık erkek bulunur mu? Haydi kalk gezin, karşımda öyle somurtma... Oğlum cep saati değil ki gece gündüz koynundan ayırmayasın!... Onun sana geceleri döktüğü dillere mi bakıyorsun? Vallahi hepsi yalan, eğer erkekler karılarını aldatmanın yolunu bilmeyeydiler dünyada veren olmadık kadın kalmazdı. Böyle gerçekleri benim gibi kocakarılardan öğrenecek değilsin ya? Sen okumuş yazmış, ârif zarif hanımsın. Bunları benden âlâ bilirsin! Ya üstüne evlenirse ne yapacaksın? Allah'ın emri dörde kadar, hamdolsun dört değil on karıyı besleyecek gücümüz var... Oğlum küçükken ben onun falına bakardım. Bir nikâhla

durmayacağını söylediler, kendisine gebeyken rüyasını da görmüştüm. Karnımın üzerine ay doğmuştu. Tabir ettirdim. Oğlun büyük bir yerden kız alacak dediler.

Ah! Her biri yüreğime unulmaz yaralar açan hançerler kadar etkili olan bu sözlere karşı ben hep sabır ve tahammül gösterdim. Bu sabır ve sesizliğimin karşılığını bana bu şekilde ödediniz.

Bedri'm, evlâdım daha küçükken beşiğine yatırıp da uyutmak için ninni söylediğim zamanlar kaynanam oda kapısının önüne gelir, dayanılmaz bir alaycı bakışla masuma doğru bakarak:

«— Çocuğunu öyle gevrek ninniyle uyuta uyuta büyüt. Bakalım sonra sana bir iyiliği olur mu? A zavallı! Kendine evlât değil, el kızlarına koca büyütüyorsun! Erkek evlât değil mi? Anasına yar olur sanma. Ömrü varsa, sen de kaynana olduğun vakit anlarsın. Gelin derdi nasıl olduğunu o zaman öğrenirsin. Ben de Mail'imi tıpkı böyle büyüttüm. Sabahlara kadar gözlerime uyku girmezdi. Şimdi hakkımı biliyor mu? Ne gezer! Ben türlü hastalıklarla inim inim inlediğim geceler tepemdeki odada sizin cümbüşünüzden, gümbürtünüzden durulmuyor. Ölssem kapımı açıp da (Nedir halin?) diyen yok.»

Beyim, bilmem ki! O acı dillerin hangisini sayayım? Kayınvaldemin bana ettiği hicranlar büyükse, emin ol Mail'ciğim ki benim sana olan sevgim her şeyden büyüktür. İşte bunun bir delili olmak üzere o hallere yine katlanmaya razı olduğumu, hem de minnetle, sevinçle razı olduğumu söylüyorum. Tek ben sizin yine karınız olayım da isterlerse başımda değirmen çevirsinler. Her şeye sükût, tahammül, sabrederim. Sizin ayrılık acınız kadar dünyada beni hiç bir şey üzemez. Benim için her acı ona oranla tatlıdır. Allah bana sizden başka erkek yüzü göstermesin. Tanrıdan gece gündüz dileğim budur.

Talihinin karanlık gecelerine terk edilmiş benim gibi kötü talihli bir kadının durumu ne kadar özlü bir kalemle anlatılsa gönlüne bin yerde yine bin türlü oyalanma çaresi bulan bir erkek mümkün değil bunun gerçek anlamını kavrayamaz sanırım. Bir durumdan hakkıyla üzüntü duymak için o durumun acısını

çekmiŖ bulunmak gerekir.

KıŖın uzun ve tasalı gecelerinde, ıstırap yatağıma uzandığı zamanlar gözlerimin önünde canlanan gönöl avutucu hayalinize karŖı döktüğüm gözyaŖları sizin bana olan geçmiŖteki sevginiz gibi havanın unutuluş dünyasına uçmayaydı mutlak bu damlalardan bir umutsuzluk okyanusu meydana gelirdi. Bu gözyaŖlarıma kayıtsızlık gülüşleriyle karŖılık verecek kadar iyilik ve bağılılıktan uzak değilsiniz sanırım. Bir emel perisi gibi her akŖam döŖeğimin etrafında uçan ruh okŖayıcı hayalinize sarılmak için kollarımı açıp binlerce boşuna atılıŖta bulunuyorum. Kucağıma sızsız, gönlümü ateşle dolu bulunca yine ağlıyorum, yalvarıyorum, yakarıyorum, feryat ediyorum. Hiç gerçeğın yakarışı hayalin etkilenme kulağına girer mi?

Nihayet baygım düşüyorum. Kalp çarpıntısıyla dolu bir uykuya dalıyorum. Hep rüyalarım da sizinle ilgili. Dün gerçek olan bir Ŗeyin hayale dönüşünde meğır ne etkileyici bir acılık varmış?...

Resminizi karyolamın başıucuna astım. Gözlerimi açmca her sabahki yakarışlarımı da hep ona yöneltiyorum. Fotoğrafinizi aldırırken ne kadar sert durmuŖsunuz? Gözleriniz başka tarafa bakıyor. Bakışın bakışına rastlasın diye o mukavva parçasını elimle eviriyorum çeviriyorum, mümkün değil, o gözleri gözlerime çevirmek kabil olmuyor... Böyle bir ayrılık gününde gönlümü resmindeki bakışının rastlamasından bile yoksun etmek için mi resmini çıkartırken öyle kayıtsız baktın? Ah! Ah artık bana bakmıyorsun! Resmin bile beni görmek istemiyor.

Altı aylık ayrılığınızın hatıramda zayıflattığı yüz çizgilerinizden bazılarını fotoğrafinizde buluyorum... «Ah işte tıpkı yanağı böyleydi. Çenesini ortasında ufacık dik bir çizgi vardı. Alt dudağı biraz kıvrıktı» diye hep o Ŗekilleri derin bir özlem bakışıyla incelemeye koyuluyorum.

O resim parçası yavaş yavaş gözünün önünde canlanıyor. Beyimi elimde sımsıkı tutuyorum sanıyorum... İşte o zaman ruhumdan, kalbimin en titrek köşelerinden kabaran yalvarıcı hitaplara başlıyorum... Saatlarla kalbim titriyor. Gözlerim yaŖ döküyor. Dilim en etkileyici, en büyüleyici sözler arıyor. Sesim,

bazan bir güzel çiçekler bahçesinden kaynayıp da yalçın kayalıklı bir yatağa düşerek okyanusa dökülen suların bin çarpış arasındaki coşkun iniltisini taklit ediyor; bazan, rüzgârın hoyratlığıyla yuvaları dağılıp da eşinden ayrı düşen iniltili kuşların yanık özleyiş ağlayışına benziyor.

Hayal vadisinin sıkıntıları artıran bin türlü eziyet çölünden dolaştıktan sonra yine gözlerimi açıyorum... Ne bakayım? Karşımda cansız bir resim!... Ben üzüntümden ölüm azapları geçirdiğim halde onun yüzünden bir kas bile kıımıldamıyor. Put gibi duruyor. Beyim, doğru söyle! Bu özleyiş mektubumu okuduğun zaman gerçek yüzün de resmin gibi üzüntü belirtisi göstermeyecek mi?

Kapımızın her çalısında «Acaba beyimden haber mi geldi?» diye yürek çarpıntılarına düşüyorum. Bilmem neden? Bazı bazı yüreğimde umutlar uyanıyor. Bana olan sevgi bağlılığınızı inandırmak için etmiş olduğunuz o büyük büyük yeminler aklıma geliyor. «Yok... Yok... Mail, Âkile'siz edemez. Bir zamanlar o vücuttu, ben ruhtum. Ben gül bahçesiydim, o bülbüldü. Onsuz benim hayatımın şairliği kalmadığı gibi bensiz de onun varlığına hayat denemez» diyorum. Eğer bana «Bu dediklerinin hiç biri doğru değildir» dersen o zaman ben de sana «Dünyada zamanla niteliği değişen bir gerçek varsa o da senin sevgindir» derim. Ne yapayım Mail? Ayrılık üzüntünle umutsuz, inilder kaldıkça mazi içinde yaşamak istiyorum.

Bazan bu çeşit tesellileri de boşuna buluyorum. Onlarla da gönlümü avutmak kabil olmuyor. Bütün umut ufuklarım kararıyor. O zaman Bedri'mi yavrucuğumu kucaklıyorum. Çocuğumun yüzüne bakıyorum. Tıpkı sen, kaşı, gözü, çehresi, hat-ta söz söyleyişi ne kadar sana benziyor. O masumun yüzüne baktıkça sanki sana olan sevgim gönlümde büyümüş de insan biçimine girerek dünyaya çıkmış sanıyorum.

Yavrucuk bazan beni ağlarken görüyor. O küçücük dudaklarını kıvrarak masumca bir hüznle:

«— Anne ne ağlıyorsun?... Bu ev fena. Haydi beybabamın evine gidelim» diyor.

Dün koşa koşa geldi, boynuma sarıldı. O mini mini gözle-

riyle büyük bir gerçeğin özünü araştırmaya uğraştığını belirtir melekçe bir saflıkla, fakat çok düşünceli bir bakışla yüzüme bakıp dedi ki:

— Anneciğim!

— Ne var yavrum?

— Biz babamın evine niçin gitmiyoruz? O buraya neye gelmiyor? Yoksa o şimdi senin kocan değil mi?

— Senin beybaban benim daima kocamdır yavrucuğum.

— Ya anne hani ben geçen günü «haminne» min elini öpmeye öteki evimize gitmedim miydi?

— Gittindi güzelim.

— İşte o zaman haminnem bana «Biz senin ananı bu evden kovduk. O artık senin beybabanın karısı değil» dedi.

— Sonra sen ne dedin yavrum?

— Annem beybabamın karısı olmazsa ben yine beybabamın oğlu olmaz mıyım? dedim.

— Haminnen ne cevap verdi?

— Olmazsın zahir! Biz buraya sana bir cici anne getireceğiz. Bizim yanımıza gelersen işte o zaman beybabanın oğlu olursun. Senin annen kaka. Biz cicisini bulacağız, dedi... Ben de «Benim annem cicidir. Sensin kaka! Hem sen bunaksın» dedim... Sonra haminnem bağırdı. «Bakınız büyükanasına neler söylüyor? Anandan mı öğrendin o fena sözleri?... Geliniz şu yılan yavrusunu karşımdan alınız» dedi.

— Oğlum, terbiyesizlik etmişsin. Hiç adam büyükanasına öyle fena lakırdı söyler mi?

— Ya biz oradayken sen öyle söylemez miydin? Beybabam da öyle derdi, Gülfem de öyle derdi.

— Sonra ne yaptınız?

— Sonra beni Gülfem aldı, beybabamın yanına götürdü. Beybabam bana para verdi. Yemiş aldırды. Beni kucağına aldı, öptü, öptü, öptü, çok öptü... Anne!... Beybabam beni öperken o da tıpkı böyle senin gibi ağlıyordu.

Mail! Çocuğun masum dudaklarından şu son sözlerin işittiğim zaman sanki o döktüğüm gözyaşları göğün en üst noktasına yükselmiş de orada cennet yağmuru olarak dünyada bana son-

suz bir hayat bağışlamak için damla damla gönlüme, ruhuma dökülüyor sandım. Âdeta taze can buldum. O etkinin tatlı heyecanı ile şu satırları yazmak üzere hemen kaleme sarıldım... Sen ağladın değil mi? Söyle, kimin için ağladın? Baba sağlığında yüzüne yetimlik hüznü çöken çocuğun için mi?

Ah!... O gözyaşlarında bu ana göğsü yaralı ana için küçük bir pay yok muydu?... Ah! Yine ah!... Hayatın ne garip cilveleri var? Bazan insan sevdiğine bir damla gözyaşı döktürmemek için canını fedaya atılır da bazan da böyle onun yaslı gözyaşından yüreğine merhem arar!

Söyle Mâil! Sahih ağladın mı? Yoksa annesi gözyaşına alışmış olan o çocuk, gözyaşlı seyretmekten duyu yanılmasına düşerek herkesi ağlar mı görüyor? Zavallı yavrucuk!... Daha dün beşiğinde biz onun çocukça ağlayışını dindirmek için hay huylar ederken o bugün ana babasını ağlar görerek hayrete düşüyor.

Annenizin Şeytana melanet arkadaşı olacak yaratılıştaki bir kadın olduğunu bilirdim ama taş yürekliliğin bir insan, özellikle bir kadın için bu derecesini tasavvur edemezdik. Anasına olan öfke ve kininden dolayı hiç üç buçuk yaşındaki masumdan öç alınır mı? O sözleri çocuğa söylemeye acaba dili nasıl vardı?...

Annenin derdi ne olduğunu pekâlâ biliyorum... Bir erkek, her türlü gerçeği kavramakta ne kadar yetenek sahibi olursa olsun, yine kadınlarla ilgili bazı önemli noktalarda mutlak yanılır sanırım. Bir kadının kadınlık duygularında o kadar derin incelikler vardır ki onları gerçek meziyetleriyle anlayabilmek için yine kadın olmak, yani az çok o hastalığa tutulmuş bulunmak gerekir. Bir kadının kadınlığıyla ilgili derdini ancak başka bir kadın anlayabilir. Bu gibi hususlarda kadının hekimi yine kadın olmalıdır. Kaldı ki böyle gizli kadın illetlerindeki esrar yılların geçişiyle senin annenin yüzündeki gibi katmerlerin arasına gömülmüş bulunursa bu keyfiyetin keşfi bütün bütün güçleşir.

Annenin dünyada en nefret ettiği yaratık ben değil miyim? İşte bu nefreti de o hastalığı yüzündendir. Eğer birleşmemize ara yerde gördüğün engel yalnız annenden ibaretse, sen benimle

tekrar evleneceğine söz ver. İŖin ötesini bana bırak. Ben anneni razı ederim. Hem rızasını almayı başaracağıma kesinlikle söz veriyorum. Beni sevine sevine tekrar gelinliğine nasıl kabul edeceğini görecek, buna sen de Ŗaşıp kalacaksın...

Mail! Beni hayat boyunca umutsuzluğa mahkûm etme. Hayatında çocuğunu yetim bırakma. Her kelimesi bir ayrılık kurbanı ateşinden, bir ana yüreğinden coşan, mürekkep yerine üzüntülü gözyaşlarıyla yazılan bu yakarış mektubuna hemen bir cevap isterim.

Cariyen
Âkile

CEVAP

Akile'ciğim,

27 Aralık 13...

Allah o güzel gözleri sana ağlamak için değil, belki güzel yüzüne bakan gözleri ağlatmak için vermiştir. O gözlerden ayrılan bir kocanın artık dünyada gözü kalır mı?

Ağlamak yalnız Havva kızlarına mahsus bir hilkat vermesi değildir. Teessür halinde erkekler de ağlar. Hele benim arasına düştüğüm hüznüseven nazariyeye kalırsa dünyada her şey ağlatıcı bir yaratıktır. Ben arasına kâinatı öyle görüyorum. Yalnız şu kadar var ki, teessürün kuvvetine alâmet olan bu yaratılışca olan ince yapılarılarından ileri geliyor. Ağlamaya sebep olan aynı şey erkeğe nisbetle kadın üzerinde iki katlı bir etki yapıyor.

Onu itiraf ederim Akile! Bu ayrılıktan ihtimal ki sen benden ziyade acınmışsındır. Seni bilirim, baştan aşağı canlı bir inceliksin. Eğer benim göz yaşlarım senin hüznünü azaltmaya sebep olacaksa bütün hayatımın kanını gözlerimden akıtmaya hazırım. «İnsanın gözleri hokkabaz şadırvanı değildir ki istenildiği vakit suya akıtılsın... istenen gözden yaş çıkarmak değil, yalnız onu sızdıracak acıyla duygulanmış olmaktır.» diyecek olursan ağlamasını elinde tutan yaratılıшта kimselerden olmadığımı söylerim. Bunu söylemeye de hacet yok, sen zaten kocanın nasıl bir adam olduğunu bilirsin... Ağlıyorum Akile! Hem senden ayrıldığımı, hem günahıma, suçuma ağlıyorum.

Bıraktığı karısını tekrar nikâhına almak elinde olan bir adam, sevgisinin icabına uymayıp da acaba niçin ağlar? diye ağlamama gülme sevgilim! Meselenin bu nazik noktası anlatılmaya muhtaçtır.

Birbirimizden biz niçin ayrıldık? Hakikatte bu ayrılığın tek nedeni annem ise de bundan senin ve benim üstümüze olan hatalar da vardır. Neydi o ayrılmazdan birkaç gün evvel senin can ve gönülden gösterdiğin bıkkınlıklar? Bana karşı:

— Bey, annenin artık bu acı dillerini çekemiyeceğim. Bak-sana ne hallere girdim. Bile bile mezara gömülmedense, babamın evine çekilip oturmak elbette hayırlıdır. Allah'ın emrine

razıyım. Artık nedir bu? Bana merhamet ediniz, nikâhım helâl, canım azat...

Yolunda sözleri dilinden düşürmüyordun. Bu şikâyetlerin o dereceye varmıştı ki, eğer sen erkek olsaydın da ben kadın bulunaydım beni bin defa boşardın. Sana kadınların en terbiyelisinin diyebilirim. Senin gibisi taşkınlığı bu dereceye vardırıktan, kaynanasına olan kinini kocasından çıkarmak haksızlığında yumuşaklık gözetemedikten sonra gerçekten iyiyle kötüyü ayırt edemeyen cahil kadınlar ne yapmaz? Ben kadınlardan, sizden korkarım. İçinizden kocası yüzünden felâket ve belâya uğrayanlar hiç yok değil ise de karısı yüzünden bahtsızlığa uğrayan erkeklerin sayısı da onlardan aşağı kalmaz.

Kangren olma halini peyda eden bir yaraya ameliyat icap ettiği gibi, bizim de mesut bir şekilde ikinci evlenme devresine girmemiz için boşanma lâzım gelmiştir. Veyahut ki o zaman ben öyle hatalı bir muhakemede bulunmuştum. Fakat hata ettiğimi sonradan anladım. Seni terk etmemeliydim. Altı aylık hasretin sensiz benim için hayat kabil olmadığını anlattı. Eğer bu müddet içinde başka birine varmış olaydın benim gideceğim yer önce tımarhane, sonra mezardı. «Öyledir de bu kadar zamandır niçin bekledin, neye nikâh yenilemeye kalkışmadın» mı diyeceksin? O zaman bu kadar gündür elemlerine katlandığım boşanmanın hükmü kalmıyacaktı. O ıstırapları beyhude çekmiş olacaktım, o acıları senin de benim kadar çektiğini istiyor, ilk pişmanlığın, ilk müracaatın senden gelmesini bekliyordum. Bu hesaplarımın şu saatte, zaten hiç hükmü kalmadı ya, çünkü her gerçeği sana karşı çocuk gibi birer birer söylüyorum. Mektubun bende şuurdan eser bırakmadı. Kendi tasavvur ve terki bime göre sen bana nikâh yenilemek için başvurunca, gûya bunun kabulü için sana karşı ağır birtakım şartlar ileri sürecektim. Ağır neredede? Şimdi bunların en hafifini bile ileri sürmeye dilim varmıyor.

Kadınların hali pek acayip! Sizin duygularınıza akıl erdiremiyorum. Hani bizim komşularımızdan bir Advie hanım vardı. Bunu tanırsın. Kocasıyla olan geçimsizliğini de bilirsin. Bunların dirliksizlikleri yalnız kendilerine değil, bütün mahalle

halkını kendinden bezdirecek bir dereceye varmıştı. Adviye hanım kocasından ayrılmak için şeyhislan kapısına gide gele, birçok pabuç eskitti. Bir sene uğraştı. Sonra ne oldu biliyor musun? Karısını bırakmamakta son direncini kullanan o zavalı kocanın canına tak dedi bırakıverdi... Adviye hanım bu boşanmadan memnun, mesut oldu mu? İşte asıl işin tuhaflığı burada ya! Adviye kendisine boşanma müjdesini getirdikleri gün teessüründen, heyecanından bayılmış... Yanında bulunanlar bu bayılmayı sevincine vermişler, kadın ayılınca hanım ne oluyorsun? diye sordukları zaman Adviye:

— Ahhh... Bilmezsiniz, durumumu anlatamam, ben o herifi sevmezdim. Olanca şiddetimle kendisinden nefret ederdim. Fakat, boşanma sözünde korkunç bir tesir, anlatılmaz bir acılık var. Beni bıraktığını duyduğum an o nefretim sevgiye çevrilir gibi oldu. Şimdi kocamın hayali bir melek gibi karşımda dolaşıyor deyip de ağlamaya başlamaz mı?

Senin pişmanlığın, yanık anlatışın buna benzer olmasın? Geçmişimizi bilmeyen bir kimse, o gönül paralayan üslupla yazılmış mektubunu okusa mutlak perişanlığına saatlerce ağlar. Beni epeyce vicdansız bir koca gibi göstermişin. Fakat o mektubu okuyacak bir taraf tutmayan şahıs, ayrıldığımız günü annemle aranızda geçen o acı ve gülünç konuşmaya dikkat ederse senin de pek çenesine üşenmeyen bir gelin olduğunu anlar. Yalnız bir şeyde insaf göstermişsen o da anneme: «Daha dün kendisine kürek kürek pay veriyordun, kocan bugün kıymetli mi oldu!» sözünü söyletmendir. Valdeme bu sözü dedirtmekle bana karşı olan gönül kırıcılığını örtülü olarak itiraf etmiş oluyorsun. Her şiddetli muameleye sabır ve tahammül göstermiş olduğunu söylüyorsun, fakat boşandığı kocasının tekrar nikâhına bağlanmak istirhamı ile bir itilaf mektubu gönderen kadın o yalvarmaları arasında hâlâ kaymvaldesine karşı «bunak», «kocakarı» filân gibi hakaret sözlerini kullanmamaya kendini zorlayamaz ise bunun evvelce gösterdiği ve bundan sonra göstermeye söz verdiği tahammüller biraz düşünceye yer bırakmaz mı?

İŖte güzelim, mektubunu oldukça ustalıkla yazmıŖsın, fakat o kelimelerin arasında bazı hakikatler sırtıyor. Bu mektubu benden baŖkası okusa belki bu nktelerin farkına varamaz. Yazıda pek o kadar heyecana kapılmayıp daha ziyade dikkat eylemeliydin. PiŖmanlıđın gerçek, iten olduğu bana da cidden kanaat gelmeliydi. Ne yalan söyliyeyim, bu kanaati henüz pek hasıl edemedim. Kocasının fazla sevgisine güvenip de. «— Ben ne yaparsam kocam beni boŖayamaz» sözünü kendine hareket ölçüsü yapan bir kadınlı iyi geçim ve evlilik devamı kabil olamaz. Olsa da pek acı olur, dirlik ve rahatlık yüzü görülmez.

Neyse, maziyi unutalım. Unutalım da istikbal için iyi geime hazırlanalım. Her ikimizde de birbirimize karŖı çirkin görünen ne gibi haller varsa onların tashihine alıŖalım. Bu ayrılığın acısı ikimizin de canına yetti. Bundan sonra birbirimizin kıymetini bilelim. İŖte bu ayrılık bize bir hikmet dersi oldu, bu acı dersin tekrarına imkn vermeyelim, anladın mı sevgili? Bu sözlerim seninkiler gibi Ŗairce değil ama her birinde büyük hakikat var. Ŗimdi olan biten iŖlere gelelim: Ben de biraz sana annemden bahsedeceğim. Fakat bunun sözünü iŖitince hemen nefretten tüylerin rpermesin. Yalnız ismini duymak için değil, yüzünü görmek, yine acı sözlerini iŖitmek için de lâzım gelen sağlamlığı da kazanmaya gayret etmelisin. Çünkü bu gayret ve metanet Ŗimdi birkaç satır yukarda verdiğim nasihatlar sonucudur. Ben seni hiçbir noktada aldatmıyorum. Annem hiç deđiŖmedi, yine o eski kadındır. Belki Ŗimdi titizlike evvelkindende beter oldu. Mektubunda sana edilecek tahkirlere, minnetle, sevinçle, sabır ve sknet göstereceğini bildirmiŖsin ama o heyecan, o gzyaŖları, evet o hasret ateŖi içindeki teminat bilmem insanı nasıl inandırabilir? BirleŖmemizin pek zor bir mesele olmadığını dŖn. Serin kanlılık peydah et. arpıntısız olarak tabi durumda dŖn. Verdiğine sözlerin hükmüne uyup uyamıyacağım muhakeme et, sana ettiğim bu nasihatlerin hükümlerini en önce ben kendi nefsime uyguladım. Acı, acı birçok Ŗeyler dŖndm, hem dn, bugün değil senden ayrı dŖeliden beri. Altı aydır dŖnyorum. Sen de benim gibi yap, yine

o eski hayatımız tekrar edilecek olduktan sonra bu ikinci nikâhımızdan ne saadet beklenir?

Annem seni gelin olarak tekrar bu eve getirmek değil, yanında ismini bile andırmıyor, ağzından kaçırarlara düşman oluyor. Geçen gün fikrini yoklamak, gönlünü etmek için biraz senden bahsetmek istedim. Yüzü morardı, her tarafında ürpermeler peydah oldu. Gözlerini üzerime dört açarak:

«— O kadından bana bir daha bahsedersen analık hakkını helâl etmem» dedi. Bu korkunç anlatışına benim pek çok meysus olduğumu görünce bir müddet çarpıntılı bir düşüncede bulunduktan sonra tekrar dedi ki:

«— Kaç zamandır onun ismini ağzına aldığın yoktu, yine ne oldu? O akrep tabiatlı karıya olan eski muhabbetin mi kabarmaya başladı? Bak bunu iyice bilmiş ol, eğer cahilliğine uyup da tekrar o karıyla başını ateşe yakmak istersen, o bu evin bir kapısından girerse ben öbüründen çıkar firar ederim, gözümün erdiği yerlere giderim. Bak iyi düşün! Sana karı çok bulunur ama ana bulunmaz... Söyle bakayım, o karıyı niçin unutamıyorsun? Yoksa sana el altından gizli gizli haberler mi gönderiyor? Ahhh! Ahhh! Ben onu bilirim, fettandır. Meram ettiği bir şeyin hakkından mutlaka gelir, kurduğu düzeni nihayetine kadar güzel çevirir. Başımız yine ateşlere yanacak, a dostlar kimlere gideyim? Bana akıl öğretecek iki eşim dostum yok mu? Yine bu ev başına zindan olacak.» diye feryad-ü figana başladı.

Parmağını ağızına götürüp ıslattıktan sonra duvara uzanarak, tekrar dedi ki:

«— İşte bak buraya yazıyorum... Eğer o çok bilmiş karı sana varmayı cidden kurmuş, buna niyet etmişse o ne yapar yapar bir yolunu, kolayını bulur, yine bu eve gelir... Görürsün, bu dediğim çıkar. O zaman ben bu evde oturmam. Onun fettanlığına karşı benim yapabileceğim şey bundan ibaret kalır. Bu sefer evlâdımı elimden almakla da kalmayacak, beni kırk yıllık evimden barkımdan kaçıracak... İşte son sözüm bu. Ananı vakitsiz öldürmek istersen o karıyı al.»

Annem o akşam merakından, kederinden yemek yemedi. Emir Hoca'yı çağırttı. Kendine nefes ettirdi, Seni unutmak için

beni de okuttu. O gece beni ve bütün çamaşırlarımı üzerlik ve çörettü tsssnden geçirdi. Acılık, yatağıma girdiğim zaman yine gönlümü senin muhabbetinin büyüsnden boş bulamadım. Annemin Ŗu kuvvetli önlemesi ile belki o tesir kat kat artmıştır. Yatağımanın etrafında hayalin, cesedini ziyarete gelmiş ruh gibi çevik belirsiz bir uçuşla dolaşıyor, beni canlandırmak istediğı halde o mahmur sitem bakışıyla büsbütün öldürüyordu. Gece-nin karanlığını sevdada şeklinde göstermek yahut dolunayı baş-kalarının gözünden örtmek istiyor gibi zan olunan o perişan saçlarının burun okşayan kokusuna atılıyordum. Sen de bana yaklaşıyordun, fakat annem can koparan bir gürültü ile ara-mıza giriyor, seni eteğinden çekiyordu. Ah, bu kadın rüya âle-minde bile sevdama rahat vermiyordu!

Bununla ne yapacağız? Mektubunun sonunda valdemi razı etmeye bir çare bulduğunu söylüyorsun. Fakat böyle bir çare bulunabileceğine hiç aklım yatmıyor. Bu çarenin, işe yarayaca-ğına güvenmemekle beraber, ne olduğunu merak ettim. O koca-karı soğuğundan bir şefkat volkanı nasıl uyandıracaksm? Bu-nu başarabilirsen «valdemin tabirince» senin fettanlığından yal-nız o değıl ben de korkmaya başlıyacağım. Tekmil sevgisinin emelleri, bana verilmiş olan o kadın benim ricalarımı, gözyaş-larımı acımadan reddederse kendine can düşmanı saydığı eski gelininin, senin sözüne yahut dubarana nasıl eyvallah diyecek bakayım? Bu husus cidden merakımı uyandırdı.

Kadın kadının derdinden anlarmış. Peki ama anam kadın-lığa veda edeli hayli zaman olmuş. Benim gözümde şimdi o ne kadın sayılıyor, ne erkek... Olanca duygusu yalnız çaçaronlukla yer değışmiş öyle donuk bir kalbi senin gibi kadınlık devrinin en kaynar bir çağında bulunan bir taze nasıl teşrih edebilir? Yoksa sen de acuze bir genç misin? şu mektubu daha ziyade uzatmaya kuvvetin yok, o bulduğun çareyit merak ediyorum. Bunu bana çabucak bildir de eğer iddian gibi yapılabilecek bir şeyse ona göre işi çabuklaştıralım, olmaz mı güzelim?

Kölen
Mail

ÂKİLE HANIMDAN MAİL BEYE

Vefasız beyim,

28 Aralık 13...

Mektubunu okurken kendimi «Hakimlerin öğütleri» okuyorum zannına düştüm. Bir iltifatının bin nasihat yerine geçeceğini bileydin, o vaiz kitabını bir istek suretinde yazabiliydin, tesiri daha büyük olurdu. Yanmış gönle nasihat ne para eder? Onu yatıştırmak, avutmak için ancak senin muhabbetinin temiz suyu lâzım. Hiç öğütle yangın söndürülür mü?

Aşkta, iç yangınından bahseden bir adamın, hasret anlatan kaleminden o yaşlı kimse nasihatleri nasıl çıkar? Anladım, kalbinde benim için bir muhabbet ateşinden bir kıvılcım bile yok. Bütün sözlerin boş susuz sahralardan esen yürek kurutucu tatsız, sert havaya benziyor. Hep o satırları birçok kez okudum, öptüm, kokladım. Fakat muhabbetinin kokusundan bir zerre bulamadım.

O mektubu beni üzme için mahsus mu yazdın? Yoksa kalemi eline aldığın zaman biraz çakır keyif miydin? Bir kadının erkeğe karşı mantık dersi vermesi büyük bir atılganlık, yahut kendini bilmezlik sayılır amma bazı satırlarında mantık değil, mana bile yoktu. Yapma bir istek, sönük bir ateş göstermek için kalemini çok zorlamışsın. Lâkin her kelimedede kalbin sözünü yalanlıyor. Aşk kitabını ezberler gibi ben senin her halini tetkik etmiştim. Şimdi her duygunu, her alışkanlığını biliyorum. Sen beni değil, yalnız bir kadın kalbinin ne olduğunu öğreneydin ne olurdu?

Hele bir parça mektubunu inceliyelim, bakalım anlayamadığım yerleri sen bana anlatabilir misin?

Sen de bu ayrılıktan acılı, sen de benim için yanıp tutuşuyormuşsun. Ama birleşmek için benim pişmanlığımı, başvurmamı bekliyormuşsun. Bu sözü ancak sevmek ne olduğunu bilmeyenler söyler. Muhabbet böyle kayıt ve şartlar altına alınmaz beyim. Gerçek muhabbete vurulmuş olan bir insan her dakikası bir acı yüzyılı ve belki bir can yıpratıcı bir sonsuzluk kadar uzun görünen birbirini istemek süresini kendi gönlüne göre belli olmayan zamanlara bağliyerek uzatamaz, Çünkü elinde

değildir. Bu noktada gönöl kimsenin hatta sahibinin bile sözünü dinlemez, insan onun elinde zavallı bir oyuncak olur kalır.

Demek senin muhabbetin ihtiyarî? Gönlün sana değil, sen gönlüne bir idare dizgini takabiliyorsun. Benimki hiç öyle değil... Muhabbetinin zoraki bir mahkûmuyum. Eğer senin aşkının teorisini gönlüme tatbik kabil olaydı, taht-ı nikâhına tekrar girmek, muhabetini dilenmek için kadın olduğun halde ilk teşebbüse girişmezdim.

Mektubun, bu zavallı seninle birleşmeye susamış bir kimseyi boş ümitlere düşüren bir sevda serabına benziyor. Ara sıra en ruh okşayıcı ümitlerden, emellerden yapılmış cennet bahçelerinin akarsularını gösteriyor, kâh bir anda her şeyi gözönünden yok ediyor. Ne düşüneceğimi şaşıyorum. Ümitlendiğim zamanlar kapımızın önünden bir sarıklı geçtiğini görsem, acaba nikâhımızı kıymaya imam efendi mi geliyor diye çarpıntılara kapılıyorum. «Altı aylık hasretin bana sensiz hayat kabil olmadığını anlattı» diyorsun... Biraz aşağıda «Pişmanlığının ciddî olduğuna inanamadım» sözünü yazıyorsun. Bundan ne mana çıkar? İnanmadınsa veya inanamazsan beni almaya-
cak mısın? Bir kusurum olduğunu bilmiyorum ki ondan nefsimi düzeltmek için söz vereyim. Doğru düşünülürse bana pişmanlık bile teveccüh etmez. Çünkü ben seni boşamadım, sen beni boşadın. Aramızda günahlı kim olmak lâzım gelir, sen mi ben mi?

Aşkınla zaten hayale döndüm. Beni büsbütün öldürmek için mi o yalvarıcı mektubuma karşı her cümlesinde bir çelişme görülen o satırları yazdın? Doğru düşünmek için bana öfkelenmemek tavsiye ediyorsun. Bu kabil mi? Ateşe düşen bir insana «dur canım, telâş etme, etrafına iyi bak, hangi taraftan uygun bir çıkacak görürsen o taraftan çık!» denir mi?

Ben kayınvaldemin hakkında saygı sözleri kullanmamışım... Maşallah sen «Kocakarısıoğuşu» gibi sıfatlarla annen için güzel sıfatlar kullanmışsın.

Nihayet söz o cad... Estağfurullah yanıldım, o muhterem hanıma, o yetmiş yaşındaki muazzez, şefkatli kayınvaldeme söz

intikal etti mi? Meselenin en mühim yn burası. İŖte asıl bundan bahsedelim:

Kendimi bu kadına tekrar gelinliğe kabul ettirmek için bulduğum «are» nin ne olduğunu merak etmiŖsin. Bunun ne olduğunu söylersem bu meraktan kurtulur, ondan büyük ŖaŖkınlıęa dŖersin. Anneni kocaya vereceğim! Hemen olmaz diye, kabul etmez diye itiraza kalkıŖma. Vereceğim adam yabancı değil, babama vereceğim. Biçare adam anamın ölümünden beri, sekiz senedir bekâr oturuyor. Varsın o da ihtiyaırlığında bir gün görsün... TelŖ etme bu evlenmede zararlı çıkan yine bizim taraftır. Babam ferah ferah annenden 10 yaŖ küçüktür. Bakalım «Hamsin ile kocakarı soğuğunun» evlenmesinden ikimiz için gneŖli havalar olacak, gller, yasemenler açacak mı?

Annen bizim evlenmemizden mesut olamadı. Bakalım biz onunkinden bahtiyar olacak, biraz rahat yüzü görebilecek miyiz? Babamı bu evlenmeye razı edinceye kadar neler çektim bilsen?

«Canım hır vaktimde baŖımı derde mi sokacaksın? On-
dan gördüğün sıkıntılarını bana da mı ektireceksin? Ben o hır-
ın kocakarıyla ne yaparım?» diyor.

Elini, ayağını, sakalını öptüm. Nihayet kandırdım. Zavallı adam benim saadetim için razı oldu. Eminim ki ona bir Ŗey yapmaz, zaten babam yumuŖak baŖlı bir adamdır. Beraber kuzu gibi geçinirler. Annenin yumuŖak halini sen de görür de benim bu tedbirimdeki isabete ŖaŖarsın.

Ben babamı kandırdığım gibi sen de anneni bu evlenmeye razı etmelisin. Bu mühim vazifeyi iyi yapman lzımdır. Annen tarafından pek kuvvetli bir istememe görmeyeceğini ben sana Ŗimdiden mjdeleyeyim. Fakat iŖe damdan dŖer gibi baŖlamamalı. Kocakarının onurları ziyade olur. Duygusunu okŖaya okŖaya, ruhunun en hassas tellerinde ahenkler göstere göstere söze giriŖmeli. Fakat ilk günü maksadı tamamıyla syleyivermemeli, çok belirsiz bırakmalı. Birkaç günde yavaŖ yavaŖ anlatmalı. Sen onun ilk yaygaralarına, itirazlarına kulak asma. Greyim seni, bizim evlilik saadetimizin bu yüzden meydana ge-

lebileceğini düşün de ona göre davran... Sana birkaç gün müsaade. Cevabını şiddetle bekliyorum.

Ah, Mail bu ikinci evlenişimiz birinciden parlak olacak. Çünkü, birincide ben seni hiç tanıımıyordum. Şimdi ise bu altı aylık hasret gözümde güzel yüzüne öyle dayanılmaz bir sevimlilik verdi ki bir benzerini gökte melekler içinde bile tasavvur edemiyorum... Ah... ne mutlu! İkinci zifamız ne zaman? Belki gelecek haftaya... Değil mi Mail?...

Akile

C E V A P

Ruhum Akıle!

1 Ocak 13...

Birinci hasretnamemi ağlamamın şiddetinden yazamazken, şimdi bunda gülmeden kalem yürütemiyorum... Hem neye güldüğümü de bilmiyorum. Annemin haline mi, yoksa yakında nail olacağım saadete mi? Birincisinde gördüğüm tuhaflık, ikincisinden duyduğum mutluluk sevinci beni güle güle bayıltacak bir hale getiriyor.

Mektubunun baş tarafındaki sitemlere, alaylara, tenkitlere şimdi cevap vermeye hiç vaktim yok. Bunların gerekli cevaplarım inşallah yakın zamanda muktedir olabileceğim mana kuvveti, açıklık delilleri ile ağızdan arzederim. Hikâyeye nereden başlayacağımı bilemiyorum ki?...

Cevabını çok şiddetle bekliyordum. Teşekkür ederim, beni çok bekletmedin. Sana mektup gönderdiğimin ertesi günü Gülfem manalı bir gülüşle erkenden odama geldi. (Size bir mektup var. Galiba Âkile hanımdan olacak. Bana şimdi gizlice Recep ağa verdi) dedi.

Mektubu aldım, Gülfem'e «Hadi dışarı çık» dedim. Kız bana cevap olarak, o eski gülümsemsini kahkaha derecesine vardırıarak: «Mektubu okurken belki bayılırsanız size su vermek için burada duruyorum, mademki emrediyorsunuz, işte çıkıyorum» dedi.

Artık onunla çene yarıştırmaya hiç vaktim yoktu. Bu arsızca latifeleşmeye karşı ben hemen suratı astım, o da çıktı. Bin çarpıntı içinde zarfı açtım. Her tarafım titriyordu, Gülfem'in dediği hemen olacaktı. O nazik ellerinden çıkan satırların her harfini dimağıma resmini çizercesine dikkatle okumaya başladım. Aman yarabbi! Sitemden, alaydan geçilmiyor. Okudum, Nihayet sona yaklaştım. Mahut çarenin ne olduğu nihayet anlaşıldı. Bunu anlar anlamaz ne yalan söyliyeyim, birinci duygu senin hafifliğine hüküm vermek oldu. «Annemi babana vermek» hiç olur şey mi? Bunu rüyada görsem hayra yormazdım. Annemi bu işe razı etmek müşkül işini de bana yükletmişsin, Doğrusu benden başka da bu işi kim görebilir? Bir-

denbire zihnim sarmadı, «Olamaz» dedim. Galiba Âkile benden «hıncını» çıkarmak için, bana anamdan dayak yedirecek dedim. Daha pek çok şey dedim ama beni bir düşünmedir aldı. Derin derin düşünceye koyuldum. Düşünüyor, düşünüyor bir türlü bir ucunu, bir kulpunu bulamıyordum. Mektubun o parçasını okudum, okudum, bir daha okudum. «Sakin ha annen istemez zannederek bu işe olmaz deme, sen dediğimi yap» demişsin. Emrine itaat etmemek de elimden gelmiyordu. Şu tetkik ve muhakemenin doğru olup olmadığını anlamak için bir kere valdemi de iskandil etmek istiyordum. Kalbime kurt düştü. Acaba! Ha? Filân diye bende de o fikre yaklaşmak istidadı peydah olmaya başladı. Uzun bir düşünce neticesi olarak işe bir plân, uygun yer tasarladım, Artık ne olursa olsun valdeden bir dayak yemeyi göze aldırđım.

O akşam yemekten sonra önümü kavuşturarak edep ve tazim ile annemin odasına girdim. Baktım arkasında kürk, dizlerinde battaniye, alnının üzerinde yemeniden çaprazvari bir çatkı... Öyle kurulmuş köşe minderinde oturuyor. Yanında babamdan kalma gümüşlü bir baston var. Romatizması bugünlerde kendisini ziyadesiyle rahatsız ettiğinden kalktığı zaman ona dayanıp da yürüyor. Ben bastonun uzunluğunu, kalınlığını uzaktan bir gözden geçirdim. Çünkü konuşmamızın sonu dayak olursa beni mutlaka bununla döver dedim.

Talihime de o akşam bir hoşluğu, lâtifeciliğı vardı. Fakat hoşluğuna da o kadar güvenilmez. Sana dair lâkırdı olur olmaz derhal yine küplere biner.

Şimdi lâkırdıya nereden başlayayım? Ben bastondan korkarken o akşam o değnek parçası benim için bir söz vesilesi oldu. Mahzunca şöyle bir defa bastona bakıp dedim ki:

— Arasına maddî olarak büyük bir değeri bulunmayan şeylerin, manevî kıymeti büyük olur. Turalım ki şu bastonun, üzerinde beş on kuruşluk gümüşü var, fakat onun manevî kıymeti bizim için ne kadar büyüktür! Çünkü bunu gördükçe, Mevlâ rahmet eyleye, merhum peder aklıma gelir.

Neşeli gibi duruken bu sözüm üzerine annemin gözleri sulanmaya başladı. Hah, işin can alacak noktasını buldum di-

ye içimde bir sevinç peydah oldu. Fakat ağlar gibi duruyordum. Ahh, Âkile, senden ben de korkmaya başladım. Facia ile başlayan ayrılığımız senin zekân sayesinde komedi ile saadete yerini bırakacak.

Benim sözüme birkaç geğirtiden başka cevap vermedi, kendi kendime dedim ki: «söze pek dokunaklı tarafından başladım galiba. İşte merakı ayaklandı. Bakalım işin sonu nasıl olacak?»

Ağzını açmadan bastonu eline aldı, gûya babamın maneviyatından bu değnek üzerinde bazı şeyler keşfetmek istiyormuş gibi bir müddet evirdi çevirdi. Nihayet dedi ki:

— Babanın bu tahta parçası kadar ömrü yokmuş, o toprak oldu, bak bu hâlâ duruyor.

— Babamı çok sever miydin anne?

— Sever miydin ne demek?... Birbirimize âdeta gönüllüydük. Son nefesine kadar yeni gelin güvey gibi yaşadık. Şimdi öyle karı kocalık nerede? Rahmetliyi hâlâ unutamadım. Her hali bugünkü gibi gözümün önündedir. Ölünce piliç gibi taze dul kaldım. O kadar isteyenler oldu. Varmadım.

«Âkile!... «Piliç» gibi tabirine dikkat ediyor musun? O kart tavuğun ağzından bu sözü işitmek ne kadar tuhaf oluyor. O anda sana hak vermeye başladım. Sesime daha ziyade bir hüznün ve teessür nağmesi vererek dedim ki:

— Birine varmalıydın anne. Yazık değil mi, gençliğini he-baya geçirmişsin?

— Babanın hatırasına hürmet ettim. Hem gelen el adamı seni hırpalar diye korktum. O zaman ben seni düşündüm de sanki iyi halt ettim, değil mi? sana olan şefkatimin şimdi sen maşallah pek iyi karşılığında bulunuyorsun.

— Anneciğim, ben sana riayetden başka ne yapıyorum? Eğer benim o zaman böyle şeylere aklım ereydi, yemin ederim ki seni birisine verirdim. Fakat şimdi nen var? Pek o kadar yaşlı değilsin ki... «Cami yıkıldıysa mihrap yerinde duruyor» diye her vakit sen kendin söylemez misin? Bana kalsa cami bile o kadar harap görünmüyor.

— Ne demek istiyorsun sanki?

— Münasip bir adam zuhur ederse yine seni veririm de-

mek istiyorum.

— Hele Ŗu kepezeye bak!... «45» yaşındaki kocakarıyla durmuş da eğleniyor.

Aman Âkile! Kùçük dilimi yutacağım. Kendine «45» yaşında diyor. O kırk beşin yanına «Kocakarı» sıfatını da âdeta bir iftira, bir büyùltme gibi getiriyor. Ben annemin üçüncü evlâdıyım. Ötekiler benden evvel doğmuş, fakat hiç biri yaşamamış. Valden beni dünyaya getirdiği zaman bol bol otuz beşinde varmış. Ben şimdi otuzuna geliyorum. Mesele gittikçe kolaylaşıyor... Hep dediklerin bir bir çıkıyor. Sen «işi bir günde bütün bütün açma» demişsin. Fakat işe görüyorsun ya o ihtiyata bile lüzum kalmıyor.

Ben şöyle biraz daha yanma sokularak dedim ki:

— Allah göstermesin, seninle neye eğleneyim? Senin gibi böyle yaşça biraz geçkince olup da kocaya varanlar, veyahut erkek olup da evlenen insanlar az mıdır? Bunlar her gün görölüp işitilen şeyler. Anne sana daha tuhaf bir şey söyleyeyim, fakat ismini işitir işitmez hiddetlenme, hani benim bıraktığım Âkile yok mu?

— Ey ne olmuş bakalım? Her lakırdının içine mutlaka bu Âkile kepazesinin ismini sokarsın. Çünkü o isim senin sözlerinin tuzu, biberidir. Söyle, hiddetlenmemeye işe kendimi zorluyorum. Âkile'ye ne olmuş? Kocaya mı varmış? Haniya o günler...

— O, kocaya varmamış, babası Zekâi efendi yok mu, işe o evleniyormuş.

— Süphanallah... Bunca senedir bekâr duran adam şimdi ne olmuş da evleniyormuş. Biçare adamcağız mutlak o çifteli kızının bir dolabına uğruyor. Kızı babasını evlendirmekte bir menfaat görmüştür, onun için herifi evlendiriyor.

Yapmacık bir tereddütle:

— Anne, sana önemli bir şey daha söyleyeceğim ama korkuyorum.

— Âkile'nin ismi geçti ya bülbul gibi şakımaya başladın. Demin ağlar gibiydin, şimdi yüzünden neşe akıyor. Benim gibi

F: 3

yerinden kalkamaz kocakarının neyinden korkuyorsun? Söyle.

— Kendine kocakarı diye iftira etme allahaşkına.

— Ne olacak? Genç yaşında kocakarıya döndüm zahir! Meşakkatiniz beni vakitsiz kocattı. Neymiş bakalım o mühim şey, söyle?

— Şey! Zekâi efendiye seni versem nasıl olur?

Bu teklifi işitir işitmez son derece bir çarpıntı ile yerinden üç defa kalkıp oturarak:

— Dedimdi ya a dostlar!... Nasıl bilirim! Ben baklasız falcıyım... O düzenbaz gelinimin yine bu işte parmağı var. Parmak değil, âdeta eli, ayağı var. Hep tertip onun. Okuttum olmadı, tüssülettim olmadı. O kahpe yine bu eve el altından haberler mi gönderiyor? Gizli gizli görüşüyor musunuz yoksa? Ben babasına varayım, sen de kızını al. Fena düşünmemişsiniz. Ben demedim miydi? O çok bilmiş fettan karı bu işin bir kolayını bulur. İşte bunu duvara yazdım demedim miydi; bak dediklerim nasıl çıkıyor? diye feryada başladı.

Öfkeden ziyade lâtifeye benzer garip bir hal ile hemen yanındaki bastonu kaptı, üzerime saldırdı. Ben kaçtım. Fakat annemin bana baston salladığı o yapma öfkesi sırasında gözlerinden parıl parıl yanan şefkat kadar o güne değin bana öyle bir dokunaklı nazarla baktığını hiç hatırlayamıyorum.

İş olmuş bitmiş demektir. Artık bir güçlük kalmamıştı. Annemin «o fettan karı bu işin bir kolayını bulur demedim mi?» yolundaki sözü bu hususta sana karşı olan yenilgisinin başlangıcını anlatmıyor mu?

O gecelik bu kadarla yetinip odama çekildim, gözüme uyku girmek kabil mi? Fakat uyumadığım halde kendimi rüya âleminde sanıyor, annemde gördüğüm o halin gerçekten olmasına ihtimal vermek istemiyordum. Nasıl olur? Babasına varmak için kendisine can düşmanı saydığı kızını evine gelin sıfatıyla yine kabul edecek. Düşünüyorum, düşünüyorum, bütün o düşüncelerim kahkahalarla sona eriyordu. Yarın sabah veya öbür gün meselenin arkasını tamamlamak artık işten bile değildi.

Sabah oldu, Kalktım. Daha sigaramı içmeden bir de baktım ki annem omzundaki yün atkısı ile bastonu ile odama gel-

mez mi? İçimden «Benim onun ayağına gitmeme hacet kalmadı. İşte o geldi» dedim. Hiç sesini çıkarmadan karyolamın yanındaki koltuğa oturdu. Yüzüne dikkatle baktım, benzi biraz uçuk, halinde de biraz heyecan eseri var.

— Hayrola anne? Rahatsız mısınız? dedim.

Sualime cevap vermekte ağır davranarak pencerenin tül perdesi arasından dışarıyı bir zaman seyrettikten sonra dedi ki

— Yooook... Çok şükür rahatsız değilim... Bu gece seni merak ettim de onun için geldim. Sen akşam hiç uyumadın. Bir düzeye gezindin, öksürdün, kendi kendine mırıldanır gibi bir şeyler yaptın. Senin halin böyle ne olacak? Bir türlü o kızı unutamiyorsun.

Şu sözlerinden lakırdıyı nereye getirmek istediğini anladım. Bu defa da ben inadıma anlamazlıktan gelerek:

— Halimde merak edilecek bir şey yok. Bu gece bir roman okudum da acıklıydı, ziyade tesir etti. Bir zaman uykum kaçtı.

— O roman kitapları Âkile'nin de elinden düşmezdi. Gece-leri böyle okumaya dalıp da uykusuz kalmak âdeti sana ondan kaldı.

— Recep ağaya ben tenbih ettim, dinlemiyor. O yağı nereden alıyor? Yenecek şey değil ki, midem berbat oldu. Bari siz de söyleseniz.

— Evin vekilharçlık işini de bana ne havale ediyorsun evlâdım. Recep'i sen kendin gör de söyle. Ben sana şimdi yağ, pirinç sormuyorum... O kadına gönül çeke çeke senin halin ne olacak, sen bana onu söyle.

— Emrinize uymaya, elimden geldiği kadar unutmaya çalışıyorum, başka ne yapayım?

Yine pencereden dışarı bakmaya başladı. Dilinin ucunda bir şeyler dolaşıyordu ama bir türlü söyleyemiyordu. Nihayet gülümsüyerek dedi ki:

— Mail!

— Buyurunuz?

— Bu akşam bana ettiğin şaka neydi? Hiç öyle şaka senin terbiyene yaraşır mı?

— Vallahi şaka değildi, ciddî söylemiştim.

— Hele utanmaza bak. Öyle ciddî lakırdı olur mu?

— Bunda ne utanmazlık var? Allahın emriyle bir erkek sizi zevceliğe istiyor. İsteyen delikanlı değil ki utanalım. O da sizden yaşlı, uslu, akıllı, kâmil bir adam.

— Benden çok yaşlıdır, bilirim. Hem ahlâkı hiç kızına benzemez. Zekâî efendi gayet kâmil, geçimli bir adamdır. Kimseler ana olmasın derler, analık şefkati ne kadar büyük olduğunu sen bilmezsin. Bu gece hep seni düşündüm. Sen uyumuyorsun diye benim de gözüme uyku girmedi. Bak senin mutluluğun için neleri göze aldığımı gör de ona göre kıymetimi bil. Zekâî efendi bu eve gelse acaba kızını zaptedebilir mi?

— Niçin zaptedemesin? Evinde nasıl zaptediyorsa burada da öyle iyice idare eder.

— Cenabı Hak bunu da takdir ettiyse ben ne diyebilirim?

Âkile! Bu kadar tafsilât yetişir. Bu iş hiç ummadığım bir kolaylıkla oldu bitti. Hazırlığa başladık. Bu perşembe günü nikâhlar kıyılacak. Cuma gecesi de gerdeklere girilecek. Cenabı-hak bize uzun bir karılık kocalık mutluluğu, babana da tükenmez bir Peygamber sabrı ihsan buyursun.

Zevcin
Mail

Sevgili kocam!

2 Ocak 13...

Biz de bugünden başlayarak hazırlığa giriştik. Valdenin, o yeni meyve gelinin esvabı бүрүмцүктен, askısı gelincikten olsun. Ben güveylik elbisesini Mir'e yaptırtıyorum. Sen gelin hanımın başlığını nereden kaldıracaksın? Sallabaşoğlu mağazasından mı?

Karın
Âkile

S O N